

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 9.4.2010
COM(2010)138 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Годишен доклад относно политиката за предоставяне на хуманитарна помощ и нейното изпълнение през 2009 година

SEC(2010)398

Европейският съюз е един от най-големите донори на хуманитарна помощ в света. Едновременно с това Съюзът насърчава зачитането и спазването на международното хуманитарно право.

Неговата помощ, единствена по рода си в рамките на финансирането, предоставяно от Европейския съюз, се основава на хуманитарните принципи за хуманност, безпристрастност, независимост и неутралност.

Политиката на Европейския съюз в областта на хуманитарната помощ му дава възможност да докаже на практика своята ангажираност да подпомага нуждаещите се, които са извън ЕС, от подкрепа, когато са най-уязвими. Тази политика допринася за постигането на стратегическа цел в областта на външните отношения, както е предвидено в Договора за Европейския съюз.

Дейности на службата на Комисията по въпросите на хуманитарната помощ (ЕЧНО) през 2009 г.

Чрез своята Служба по въпросите на хуманитарната помощ Комисията осигури от името на ЕС хуманитарна помощ, основана на потребностите, на жертвите на природни бедствия и на бедствия, предизвикани от човешка дейност, в над 70 държави през 2009 г. Помощта достигна до около 115 милиона души и беше на обща стойност от 930 млн. EUR.

Първоначалният бюджет за 2009 г. от 777 млн. EUR беше увеличаван на два пъти със средства от резерва за спешна помощ:

- със 65 млн. EUR за Пакистан и Сомалия; както и
- с 45 млн. EUR за югоизточна Азия и района на Африканския рог.

Бюджетът беше увеличен и със средства от Европейския фонд за развитие, предназначени за хуманитарна помощ в държавите от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн.

Необходимостта от хуманитарна помощ се увеличи през последните няколко години вследствие на комбинация от различни фактори:

- увеличен брой бежанци и разселени лица поради (продължителни) конфликти;
- увеличен брой природни бедствия, дължащи се на изменението на климата; както и
- влияние на икономическата криза, която води още хора до бедстващо положение.

Налице е силно изразено повишаване на броя на отчетените **природни бедствия**. Повечето от тези бедствия се дължат на метеорологични явления. ЕЧНО прие спрямо тях стратегия в две направления:

- бърз отговор: ЕЧНО е в състояние да предложи помощ при извънредни ситуации, които са свръх собствените възможности на страната да реагира; както и
- готовност при бедствия: ЕЧНО работи за определяне на най-уязвимите спрямо природни бедствия географски области и групи от населението и отдава висок

приоритет на осъществяването на проекти за готовност при бедствия там, където е уместно.

През 2009 г. ЕСНО се намеси при следните видове природни бедствия:

- наводнения в Афганистан, Индия, Таджикистан и Западна Африка;
- циклони, тропически бури и урагани в Лаос, Виетнам, Камбоджа, Бангладеш, Индия, Филипините, Ел Салвадор, Никарагуа, Куба, Фиджи и Папуа Нова Гвинея;
- суши в голям Африкански рог, региона Сахел в Западна Африка, Мадагаскар, Палестинските територии и Сирийската арабска република;
- земетресение в Индонезия;
- епидемии в държавите от Западна Африка, държавите от Южна Африка и Папуа Нова Гвинея; както и
- други явления: Спешна помощ беше предоставена също така в Лаос и Бангладеш, където нашествия от гризачи застрашиха хранителната сигурност, както и в Уганда след лоша реколта в северната част на страната.

С оглед на **бедствия, предизвикани от човешка дейност** ЕСНО предостави хуманитарна помощ в следните случаи:

- Шри Ланка: Конфликтът между правителствените сили и „Тигри за освобождение на Тамил Илам“ (LTTE) в северната част на Шри Ланка ескалира драстично през февруари 2009 г. Спешна помощ беше мобилизирана за подпомагане на вътрешно разселени лица (ВРЛ) и на хора, засегнати по някакъв друг начин от конфликта. По-късно през годината, когато конфликтът приключи, над 100000 вътрешно разселени лица се завърнаха в домовете си, други 25000 бяха изпратени в приемни семейства.
- Ивицата Газа: На 27 декември 2008 г. израелските сили за сигурност (IDF) започнаха широкомащабно нападение в Ивицата Газа. Цивилното население беше и все още е тежко засегнато и се нуждае от хуманитарна помощ. ЕСНО предостави спешна помощ за здравеопазване, включително психологическа помощ, както и храна и други стоки от първа необходимост, подслон и вода/канализация.
- Пакистан: От август 2008 г. конфликтът между пакистанската армия и различни въоръжени групировки в северозападната гранична провинция (NWFP) и федерално администрираните племенни райони (FATA) значително се задълбочи. След като прекратиха примирието, в началото на април талибаните се придвижиха от долината Суат на юг. Тази офанзива и контраофанзивата на пакистанската армия предизвикаха безпрецедентно по обхват разселване сред цивилното население. В средата на октомври в Южен Вазиристан започнаха допълнителни широкомащабни военни действия, които доведоха до разселване на най-малко 260 000 семейства. Военните действия продължиха и в други области на Южен Вазиристан, като причиниха разселване на още хора. Всичко това засегна над 2,5 милиона души; ЕСНО осъществи действия за предоставяне на хуманитарна помощ на жертвите на конфликта.

- Афганистан: Положението по отношение на сигурността се влоши. Това и последиците от мащабните военни действия се утежняват от години на суша и повтарящи се бедствия с малък мащаб. Съвкупността от тези фактори доведе до рязко увеличаване на хуманитарните нужди през 2009 г., като се очаква това да продължи и през 2010 г. ЕСНО се съсредоточи върху хуманитарните нужди на над 5 милиона завърнали се лица, главно от Пакистан и Иран, тези на вътрешно разселени лица (ВРЛ) и на най-уязвимите общности.
- Йемен: Конфликтът в северната йеменска провинция Саада ескалира в началото на 2009 г. Той избухна за пръв път през 2004 г., като оттогава военните действия се подновяваха шест пъти. Сблъсъците, наблюдавани през 2009 г., бяха най-сериозните досега. Спешната помощ на ЕС, предоставената посредством ЕСНО, имаше за цел, наред с останалото, да предостави помощ за цялостно облекчаване на положението на лицата, които са били вътрешно разселени или засегнати от конфликта по друг начин.
- Демократична република Конго (ДРК) / пограничен район на Република Конго: Областта Донго, разположена по поречието на река Убанги между Демократична република Конго и Република Конго, от края на октомври 2009 г. е сцена на ожесточен конфликт. Това доведе до огромни потоци от бежанци от ДРК към Република Конго.
- Сомалия: През 2009 г. хуманитарната криза остана едновременно широкообхватна и тежка, като половината от населението — около 3,76 милиона души, се нуждаеха от хуманитарна помощ. Тази група включва: лица, пострадали от тежка суша; градски жители, борещи се с много високите цени на храните и други стоки от първа необходимост; и повече от 1,4 милиона лица, прогонени от сраженията.

Комисията осъществи и дейности за облекчаване на последиците от **продължителни и сложни извънредни ситуации**. По отношение на финансирането Судан и Демократична република Конго останаха двете държави, в които ЕС предостави най-високи суми на своите партньори.

- В Судан ЕС допринесе значително, за да стане хуманитарната помощ достъпна за над 6 500 000 вътрешно разселени лица, бежанци, завърнали се, местни общности и номади в цялата страна. Това беше отговор на нуждите, произтичащи от продължителността на кризата в Дарфур, както и от нововъзникнали извънредни ситуации, предизвикани от конфликти, междуплеменно насилие, епидемия от холера и наводнения. По един или друг начин тези обстоятелства доведоха до сериозни премествания на групи от населението и нарушаване на поминъци в цялата страна. В южните и в преходните зони ЕСНО се намеси с животоспасяващи действия и услуги за най-уязвимите в области, в които завърнали се лица, разселени хора и/или общности бяха изправени пред изключителни трудности.
- В Демократична република Конго, ЕСНО осъществи финансирани от ЕС дейности за около 3 милиона души в североизточните провинции Северно и Южно Киву и Горно и Долно Уеле. ЕСНО продължи да подпомага вътрешно разселени лица в Северно и Южно Киву, както и Горно и Долно Уеле, където положението по отношение на сигурността се влоши значително след нападения на Божията съпротивителна армия. Положително обстоятелство е, че някои разселени лица са били в състояние да се завърнат в онези части от тези региони, в които сигурността се е подобрила, а ЕСНО можа да осъществи програми за подпомагане на такива завърнали се лица. Всички

програми в областта на здравеопазването, осъществявани от ЕСНО, имаха компонент, насочен към проблема със сексуалното насилие, а в Южно Киву беше създадена клиника специално за жертвите на сексуално насилие.

Въпреки увеличението на броя на природните бедствия и бедствията, причинени от човешка дейност, както и на по-тежките загуби от сложни извънредни ситуации през последните няколко години, нарушили живота на милиони цивилни лица, и въпреки липсата на зачитане и спазване на хуманитарните принципи и липсата на безопасност и сигурност за хуманитарните работници, имаше и случаи, при които **хуманитарната ситуация се подобри**. Има ясни обнадеждаващи признаци, че хуманитарните операции не винаги са безкрайни, при които финансирането никога не се следва от развитие.

През 2009 г. такъв беше случаят в **Северна Уганда**, където не беше допуснато навлизане на Божията съпротивителна армия. Това означава, че онези, които са избягали от насилие могат вече да се върнат. Макар и с голямо забавяне, през 2009 г. колеблив старт направи Планът за мир, възстановяване и развитие на Северна Уганда, който може, ако всичко е наред, да продължи да набира темпове през 2010 г..

В **Зимбабве** остана необходимостта от осигуряване на основно услуги по здравеопазване и в областта на водоснабдяването и канализацията, въпреки че общата ситуация се подобри след либерализацията на икономиката в началото на годината и добрата реколта. Това даде възможност на партньорите на ЕСНО да насочат вниманието си към започване на пилотни проекти за създаване на работни места.

И накрая в **Шри Ланка**, където най-после бяха сложени оръжията, много тамили продължават да се нуждаят от хуманитарна помощ. Някои разселени лица вече са започнали да се завръщат по родните си места и надеждата е и други да ги последват. Ако тази тенденция се запази ЕСНО ще може да се съсредоточи върху средносрочните нужди на тези завръщащи се у дома хора и на местните общности.

В таблицата по-долу е показано разпределението на финансирането от ЕС за хуманитарна помощ в региона през 2009 г., при прилагане на принципа на потребностите.

Хуманитарна помощ през 2009 г. (в хил. EUR)		
Регион	Сума	%
Африка	489 560	53 %
Судан и Чад	149 600	
Централна Африка	79 500	
Африканския рог	173 475	
държавите от Южна Африка, Индийския океан	35 535	
Западна Африка	5 450	
Близкия Изток, Средиземноморието, Кавказ и Централна Азия	121 775	13 %
Средиземноморието и Близкия Изток	109 475	
Кавказ и Централна Азия	12 300	
Азия и Латинска Америка, регионите на Карибския и на Тихоокеанския басейн	248 175	27 %
Южна Азия	157 500	
Югоизточна и Източна Азия	45 500	

Латинска Америка	28 325	
Карибски басейн	14 000	
Тихоокеански басейн	2 850	
В световен мащаб (изграждане на капацитет, техническа помощ и подкрепа)	70 940	8 %
ОБЩО	930 450	100 %

ЕСНО не се намесва пряко на място, а изпълнява мандата си чрез предоставяне на финансиране на около 200 партньори, състоящи се от неправителствени организации, агенции на ООН, други международни организации като Международния комитет на Червения кръст и Международната федерация на Червения кръст и Червения полумесец и някои специализирани агенции на държавите-членки на ЕС.

За ЕСНО е важно да има широк кръг от партньори, тъй като това ѝ дава възможност да покрива все по-растящия списък от нужди в различни части на света, често във все по-сложни ситуации. Безвъзмездните средства и субсидиите, управлявани от ЕСНО, се отпускат въз основа на избора на най-добрите предложения за покриване на нуждите на най-уязвимите. През 2009 г. финансирането беше разпределено между партньорите на ЕСНО както следва: НПО — 47 %, агенции на ООН — 39 %, международни организации — 14 %.

Хуманитарните организации са изправени пред **все по-ограничен достъп до бенефициери**, дължащ се от една страна на стесняването на хуманитарното пространство от правителства и неправителствени действащи лица, които пренебрегват и най-основната защита, предоставяна от международното хуманитарно право, а от друга страна на ограничения, свързани със сигурността. Правителствата все повече налагат ограничения върху предоставянето на хуманитарна помощ (напр. Шри Ланка). В много зони на конфликти (напр. Демократична република Конго, Сомалия, Судан) хуманитарните работници са свидетели на особено жестоки методи за водене на война, включително насочени срещу цивилни, а често и използване на сексуално насилие като оръжие. Случаите на нападения срещу хуманитарни работници, включително изгонване и убийства, изглежда се увеличават. Донорите трябва да се изправят пред факта, че не само безопасността на хуманитарния персонал е в опасност, а и финансирането и инфраструктурата, които те предоставят. Някои правителства са склонни да отидат до крайност като изземат или „заемат“ средства и имущество, финансирано от донори, и/или изгонят организации за хуманитарна помощ, след като активите на последните бъдат отнети.

На **политическо и институционално равнище** 2009 г. беше белязана в по-положителен контекст от дейности, свързани с навременното изпълнение на плана за действие по Европейския консенсус за хуманитарната помощ, съвместното председателство на Комисията и Нидерландия на Инициативата за добри практики за хуманитарно даровство и работата на новосъздадената работна група на Съвета относно хуманитарната и продоволствената помощ (СОНАФА).

Работната група на Съвета бързо се утвърди като полезен форум за редовен обмен на ниво политики и улесни по-тясната координация между експертите на ЕС в областта на политиката за хуманитарната помощ и оперативните стратегии. Тя изигра основна роля за подпомагане на Комисията и държавите-членки да разработят споделен анализ по тематични въпроси, включително подпомагане с храни, както и по географски въпроси. Тя повиши важността и смисъла на хуманитарните въпроси сред другите работни структури на Съвета и особено географските работни групи (напр. Шри Ланка),

Комитета по политика и сигурност (КПС) и Комитета на постоянните представители (COREPER), които на свой ред отнесоха това до Съвета по външни работи. С течение на времето това би трябвало да доведе до по-голяма последователност и съгласуваност в прилагането на хуманитарните принципи и добрите практики, очертани в Европейския консенсус относно хуманитарната помощ.

За Европейския парламент 2009 г. беше ключова година с избирането на нов състав на парламента и на нова комисия по развитието (DEVE). Чрез ЕСНО Европейската комисия бързо установи тесни работни отношения с членовете на парламентарната комисия, по-специално с нейния председател и новия постоянен докладчик за хуманитарната помощ. Това даде нов тласък на отношенията между институциите в областта на хуманитарните въпроси, което вещае добро бъдеще.